„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 148. У Новом Саду, у суботу 8. (21.) децембра 1901. Година XVII.

Анархија у вршачкој епархији.

Пре три недеље одржана је епархијска скупштина вршачке дијецезе. Та је скупштина тако жалосна појава у животу наше народно-црквене автономије, да морамо о њој коју више проговорити.

Већ сам је постанак те скупштине неправилан и незаконит; но ово, што је и како је та скупштина радила, то је права поруга на законит ред и рад.

Пре три године издао је Саборски Одбор наредбу свима епархијама, у којој је изречено, да се епархијске скупштине могу сазивати у з н о в е и з б о р е епархијских заступника само по одобрењу Саборског Одбора, а то значи толико, да се не може прогласити, да је мандат старим епархијским скупштинарима истекао, те да се нови избори имају наредити, све дотле, док то Саборски Одбор не одобри.

И ако смо у своје време ту наредбу Саборског Одбора у овом листу осудили и изјавили, да се могла и на други подеснији начин постићи цел, коју је Саборски Одбор том наредбом имао на уму, ипак смо још тада изјавили, да се та наредба као једна наредба наше највише автономне власти мора поштовати и извршивати. Јер кад привремена уредба о устројству епархија не садржава у себи никакве одредбе о томе, докле траје мандат изабраним епархијским скупштинарима, онда се не може допустити, да свака скупштина сама себи одређује трајање свога мандата, него за то може бити надлежна само највиша автономна власт, а то је Саборски Одбор. На донашање те наредбе приморала је Саборски Одбор та околност, што су у свакој епархији о трајању скупштинског мандата друкчији закључци донашани, те док је епархијска скупштина бачке дијецезе изрекла, да тај мандат траје шест година, дотле је вршачка епархијска скупштина тај мандат смањила на три године, а то се не може допустити онде, где треба неки ред да влада. Ако има ко права, да прописује, како треба да се спровађа и извршује једна автономна уредба, онда то право не може имати свако ниже автономно тело за себе, ни епархијска скупштина, него само Саборски Одбор, јер по §-у 22. б.) саборског устројства од 1875. године Саборски Одбор „и з в р ш у ј е с а б о р о м д о н е с е н е и н а ј в и ш о м п о т в р д о м с н а б д е в е н е у р е д б е“.

Док дакле постоји та наредба Саборског одбора, по којој се нови избори епархијских скупштинара не могу расписати без претходног знања и одобрења Саборског Одбора, дотле се та наредба мора строго извршавати. Ко противно томе ради, тај неће да има реда у нашој народно-црквеној автономији, тај обара ту автономију и ствара у њој расуло и анархију.

Па тако је урађено у вршачкој епархији. Мада је прошло тек три године од последњих избора епархијских скупштинара, административни одбор је ипак расписао и спровео нове изборе за епархијску скупштину сасвим на своју руку, а није то Саборском Одбору пријавио и претходно одобрење тражио. То није учинио зато, јер је знао, да Саборски Одбор никако не би могао допустити, да се избори епархијских скупштинара сваке три године обнављају. Што је дакле административни одбор тако поступио, зато је сам састав епархијске скупштине већ у свом основу неправилан и незаконит, те по томе ни цело њено делање не може имати никаква законита основа.

Но још горе и жалосније стоји ствар, кад погледамамо на сам рад те незаконито сазване и састављене скупштине. Не можемо на дугачко претресати сав рад те скупштине, јер то би нас далеко одвело, него ћ мо овом приликом да истакнемо из тога рада само три ствари, те да покажемо, каква чуда и покори могу да се догађају под председништвом епископа Змејановића.

Ко прочита већ сам поздравни говор г. епископа, којим је скупштину отворио, том мора стати памет, да један епископ може пред изасланицима своје епархије такав говор држати. Но још већма се мора упрепастити, кад даље у течају расправе те скупштине чује, како један епископ може и сме јавно пред целом епархијском скупштином да осуђује рад Школског Савета као једне највише наше автономне власти, те каже, да „в и ш а в л а с т р а д и к о ј е ш т а“, и да због тога њена решења не треба извршавати. Ово је непосредно позивање, да се нашим највишим властима одриче послушност, да се њена решења не поштују и не извршују; а тај позив на своје епархијане чини баш главом сам један епископ. Да се тако шта догоди ма где у образованом свету, такав човек не би могао ниједног тренутка даље остати на свом месту; али код нас може и сме свашта да буде, и зато смо дотерали дотле, да нико наше автономне уредбе и власти не поштује и ниподашто не држи.

Друга једна жалосна појава на скупштини је та, да је епархијска скупштина решила, да неће да прими за епархијског школског референта Милана Мандровића, кога је Школски Савет привремено на то место поставио, него је изрекла, да и даље остане на том месту Ђорђе Поповић, кога је Школски Савет од те дужности разрешио и упутио, да се врати на своју професорску катедру у Пакрацу. Епархијска скупштина није никако власна била то учинити и дати упутство свом Школском Одбору, да наредбу наше највише школске власти не изврши, него је баш на против требала га упутити, да то мора учинити. Ако ћемо допустити, да сваки нижи автономни орган може критиковати наредбе и решења наших највиших автономних власти, и да може решавати о томе, да-ли ће их извршити или не, онда је то право расуло, и онда не може код нас бити никад реда ни законитог стања, јер свагда ће се неко наћи, коме ово или оно решење наших автономних власти неће бити по вољи.

Међутим у том питању епархијска скупштина ни у самој ствари није имала право. Школски Савет је професора Ђорђа Поповића поставио само привремено за епархијског школског референта у темишварској и вршачкој дијецези, а за тако привремено постављеног чиновника не могу важити она иста правила, која и за сталне чиновнике постоје. Њега може она власт, која га је привремено поставила, у свако доба без икаквог даљег образложења с тога места уклонити и вратити на његово професорско место, на ком је стално постављен, и које је за њега задржано; па с тога нити је епархијска скупштина нити ико други имао права, да пресуђује тај поступак Школског Савета, те да одриче извршење његовога решења. Ако неки правдају ренитенцију према одлукама Саборског Одбора тим, што држе, да он сада већ незаконито постоји, према Школском Савету не могу ни то рећи, јер нико до сада нити је могао нити може спорити, да Школски Савет законито постоји. Ренитенција према његовим закључцима може дакле потећи само из пркоса и из тежње, да се у нашем народно-црквеном автономном животу стварају забуне и анархија, и да се та автономија до потпуне апсурдности доведе.

Најгора и најнезаконитија је она одлука епархијске скупштине, којом је решено, да се како у конзисторији, тако и у административном одбору сви чланови поново бирају, те тако је, противно сваком реду и закону, скупштина одузела мандат свима досадашњим члановима конзисторије и административног одбора, мада им по закону тај мандат није истекао.

Ово је беспримерна самовоља, и ми не знамо, коме већма да се чудимо, да-ли епископу Змејановићу као председнику, који је тако шта могао дозволити, или самим члановима скупштине, који су такав закључак могли донети.

Још пре четир године био је у нашим јавним листовима велики спор о томе, докле трају мандати изабраних чланова појединих одсека епархијске управе. Једни су доказивали, да ти мандати трају само донде, докле се нова скупштина не састане и та места новим изборима не попуни, а други су доказивали, да мандати чланова епархијске управе остају стални све дотле, док се не донесе нова уредба о уређењу епархија. Ово последње становиште и ми смо тада у овом листу заступали и несумњиво доказали, да се само упражњена места чланова конзисторије и административног одбора имају попуњавати, а никако да се не могу сви чланови сасвим изнова бирати.

Међутим та новинарска распра била је само академске природе и без икаквог даљег практичног значаја. Јер то спорно питање је Саборски Одбор решио још пре петнаест година, а решила га је и досадања тридесетогодишња пракса, од кад је уредба о уређењу епархија у живот ступила.

Саборски одбор је у својој наредби од 10. марта 1886. бр. $\frac{306 \text{ и } 340}{41}$ изрекао, да „мандати постојећих изабраних чланова појединих одсека епархијске управе имају по смислу XXII. чл. привременог уређења епархија остати и даље у крепости, ... и с а м о у п р а ж њ е н а м е с т а и м а ј у с е п о п у н и т и“. Ту је наредбу издао Саборски Одбор, за кога не може и није могао нико казати, да је незаконит, као што се за данашњи Саборски Одбор каже. То је био онај Саборски Одбор, што га је изабрао једногласно и једнодушно онај наш народно-црквени сабор, који ће вазда остати у светлој успомени у нашем народно-црквеном автономном животу, због његове мушке и одлучне одбране наше народно-црквене автономије. То је био онај Саборски Одбор, који је уживао безусловно и неограничено поверење целог нашег народа, и то је народно поверење у небројеним повереницама израза свога нашло. Па кад је тај Саборски Одбор то спорно питање на тај начин решио, онда све донде, док то решење његово у крепости постоји, не може и не сме ниједан прави и искрен пријатељ наше народно-црквене автономије томе противно радити.

Па и тридесетогодишња пракса освештала је то схватање и решење тадањег Саборског Одбора. За ових тридесет година, од када постоји у животу привремена уредба о уређењу епархија, нису се никад и нигде сасвим обнављали чланови конзисторије и епархијског административног одбора, него су само упражњена места попуњавана. Тако је поступила пре четир године и епархијска скупштина бачке дијецезе, и мада је већина њена била тада бирана с тим упутством, да има чланове оба одсека сасвим изнова бирати, ипак се није смела у то упустити, јер је увидела, да би то посве незаконито било. Тако је поступила год. 1900. епархијска скупштина пакрачке дијецезе. Тако је исто поступила не само свагда до сада, него и год. 1897., па и год. 1899. и сама епархијска скупштина вршачке дијецезе, те тиме је и она признала, да је само то једино законит поступак.

Сад пак наједаред епархијска скупштина исте дијецезе сасвим противно томе ради. Не обзирући се на сасвим јасну и несумњиву уредбу о привременом уређењу епархија; не обзирући се на наредбу Саборског Одбора од г. 1886., која за све наше автономне власти мора подједнако бити меродавна; не обзирући се на тридесетогодишњу једногласну праксу у свима нашим епархијама; и на послетку, не обзирући се ни на саму своју досадашњу праксу, па ни на само решење последње своје епархијске скупштине: садања епархијска скупштина вршачке дијецезе, сасвим самовољно, без икаква основа и разлога, без икаква права на то, о д у з и м а д о с а д а ш њ и м, з а к о н и т о и з а б р а н и м ч л а н о в и м а к о н з и с т о р и ј е и а д м и н и с т р а т и в н о г о д о б о р а п р а в о ч л а н с т в а, к о ј е њ и м а и н а д а љ е п о з а к о н у п р и п а д а, проглашује њихов мандат за ништав, те сва та места, која се по закону не могу никако за упражњена сматрати, попуњује новим изборима.

Овај поступак и закључак епархијске скупштине вршачке спада међу најжалосније и најјадније појаве у нашем автономном животу. И до сада је у вршачкој епархији била свака чуда и покора. Али овим закључком је епископ Змејановић сам себе надмашио. Он је тим показао, да заиста хоће да оствари оно, што је још пре неколико година рекао, да целу нашу народно-црквену автономију д о в е д е д о а п с у р д н о с т и. До сада је било у вршачкој епархији само трзавица и нереда, али сад је наступила тамо права анархија.

Не треба више да се тужимо на мађарску владу, да нам она руши и обара нашу народно-црквену автономију. Ми је сами највећма поткопавамо, јер оваким радом, као што га је последња епархијска скупштина вршачке дијецезе показала, ми ћемо јој сами гроб ископати.

Ко је прави и искрен пријатељ наше народно-црквене автономије, тај не може и не сме ни посредно ни непосредно потпомагати извршење и изведење оваких неправилности и незаконитости, што их је починио епископ Змејановић и његова покорна епархијска скупштина; већ мора свом енергијом родољубиве душе своје порадити, да се том насиљу, тој незаконитости и том рушењу наше народно-црквене автономије на пут стане.

=

Још један прилог карактеристици радикала.*)

(Осврт на прошле изборе.)

Размахнули се радикали, те би целом свету на видику да докажу, како је једино њин рад спасоносан, како једино њихова „начела“, која су провиђена и утврђена „политичким програмом“, могу спасти овај бедни, „заваравани“ српски народ, којег ови, па и његови рођени синови тлаче.

Е господо вође и невође у радикалном штабу, причекните дер, да видимо, је ли то све тако, као што ви у вашој „Застави“ велите; причекните, да огледамо, како ви остварујете оно, чиме се — ка паун репом — поносите.

Дâ! ви се поносите непрестано пасивитетом, те бисте могилом засули онога, који би смео и помислити на активитет при прошлим изборима за државни сабор. Ви приписујете спасоносну снагу том вашем политичком убеђењу у данашњим народносним приликама, ви се држите тога, да рекнем, као пијан плота, и вас не може нико ни најеклетантнијим примерима уверити о противном; нећу ни покушати, да вас уверавам, али ћу бацити мало више светлости на тај ваш пасивитетски понос, ма ми рекао ваш дични генералштаб, да подло изврћем и подваљујем.

Ви сте громовитим прогласом вашег средишњег одбора поручили бирачима, да се не упуштају у изборе, јер данашњи

*) Из српских омладинских кругова. — Ур. „Бр.“

политички систем не даје гаранције за било какав успех при изборима. Ваши су главни људи, — закључујем то у смислу страначке дисциплине — били токорсе у теорији за ту спасоносну идеју, која је прокламована на народносном конгресу у Будимпешти, а у пракси како сте радили?

Немогуће је, да Ви нисте знали за Др. Е. Гавриле намере. Немогуће је, јер страначка дисциплина захтева, да знате, шта раде ваши најглавнији људи. Немогуће је, да Вам који од ваших стубова из Баната није јавио, е су ваши најглавнији људи у уздинском изборном срезу напрегли све силе на 7—8 дана пред избор за Гаврилу, а на његову изричну жељу, коју је у једном писму изнео у смислу, да ће се примити кандидатуре; да се свим силама ради за њега; али да се све „тајно“ ради.

Видите, господо, Гаврила је захтевао, да се за њега „тајно“ ради, и мислите ли ви, да је сваки онај, који не припада вашој „дичној“ странци, толико наиван, да не провиди ваше намере? Мислите ли ви, да не избија рог кроз врећу, када се јури кроз уздински изборни срез с покликом: „бирајмо Србина, одржимо срез за Србина у будуће.“ Мислите ли ви, да је и са мало памети тешко прозрети вашу намеру, када је из Будимпеште др. Гаврила писмом позвао радикале, а кандидује се за уздински срез Ст. Јовановић из Будимпеште?

Убојни поклич ваших људи: „радимо, гласајмо за Србина“ покренуо је народ на изборну акцију, и шта би уједанпут?! Они, који су највише радили за Гаврилу, мотори радикалне странке у уздинском изборном срезу, одустају два дана пред избор од Гаврилине ствари, наново јуре по изборном срезу и јавно раде за владиног кандидата, јавно за њега, а пре токорсе „тајно“ за др. Е. Гаврилу.

Е, господо у радикалном штабу, је ли то политички резон ваше дичне странке?!

Каквог сте политичког уверења и резона политичари, када радите онде „тајно“, где је апсурдум тајанственост?! За шта ви држите политичне животне захтеве Србина, када у њему гледате бесвесни аутомат, којем је дужност на покрет ваше руке функционисати онако, како му ви, „свесна бића“, заповедате? Како ви примењујете ону вашу милу теорију, да нема човека, нема Србина, којем не би била дужност крај својег посведневног посла бавити се и политиком?

Видите ли сад своју голотињу, која, кад-тад, излази на видело, и ако сте је дуго заодевали и крили празним речима. Видите ли, да је избило на површину оно, чега сте се ви одрицали: Дра Е. Гавриле. Ту сте употребили смицалицу, да остане Ст. Јовановић и у будуће уздински посланик.

Какав сте рачун ви имали и на што је ишла ваша комбинација? Зашто сте покренули сву војску за Дра Е. Гаврилу, а кад оно пред сам бојак, а ви као Вук Бранковић за Голеш планину!!

Имали сте ви ту своје велике рачуне, само вам нису на вашу вољу жалост упалили. Бадава се у „Застави“ тобоже радујете паду Јовановићеву, када ми знамо, да вас мора много пећи тај пад, јер су радикални соколови из Перлеза, Опава, Јарковца, Црепаје, и других места били као утучени, када су у вече чули резултат гласања. Не да се, главни радикални штабе, ништа сакрити, па ни „тајни рад“ ваш.

И сад на крају, да вас запитам, вас људе од „политичка резона“, јесте ли ви поштено, јесте ли ви умесно, јесте ли ви родољубиво радили?!

И, видите, ви сте се у последње време и са изборима у Троједници овековечили и ви ће те се обесамртити још небројено пута и у вашем будућем политичком раду. Али знајте, увек ћемо знати с киме имамо посла, те ћемо се трудити, да ваше „родољубље“ прикажемо онако, какво је у ствари, те нећемо допуштати, да разним смицалицама „тајно“ ровите против среће народа, против његова бољитка, против његова напретка.

Др. β.

Политички преглед.

— **Хрватско-славонски сабор**. У седници од среде извршени су избори чланова хрватско-славонске регниколарне депутације и чланова великашке и посланичке куће заједничког сабора. У регниколарну депутацију изабрани су од Срба Кушевић, Милекић, Шевић, Шумановић. У великашку кућу изабран је Кушевић. У посланичку кућу изабрани су Дедовић, Ђорђевић Ђурђевић, Максимовић Милан, Машић, Милекић, Недељковић, Поповић Вацки, Поповић Стева, Шорак, Штековић и Шумановић. После извршених избора интерпелише Врбанић због спиритистичких предавања дра Хинковића, у којима се по његову мишљењу напада на веру и свештенство. Предстојник Крајчовић каже да он у опште не зна што се догодило код тих предавања, а влада штити све вероисповести, па ће поступати према томе ако се догоди какав кажњив чин. Тушкан интерпелише о управи Сиска. Идућа седница биће тек после божићних ферија 16 јануара 1902. год. по р. к.

— **Избори у Далмацији**. Избори за далматински сабор довршени су с овим резултатом: Изабрано је 17 кандидата хрватске народне странке, 9 чланова хрватске странке права, 2 чиста праваша 7 Срба и 6 Талијана. Српски далматински листови туже се највише на нереде и безакоња, извршена код избора у Дубровнику и у бококоторским градовима. У Дубровнику је изабран народњак Перо Клајић уз јаку помоћ котарског поглаварства, а и тога ради што је велик број Срба брисан из бирачких спискова. У которским градовима победило се само чиновничким и неправним гласовима. Сабор ће се састати тек на пролеће у редовно заседање. Дотле ће бити решено и питање о намеснику. Досадашњи намесник Давид полази почетком фебруара идуће године у мир, а с његовим одласком биће решено и питање о одвајању грађанске и војничке управе.

— **Путовање кнеза Николе**. Путовање кнеза Николе из Француске у Петроград стоји у вези са планом о женидби кнежевића Мирка, који се сада налази у Ници. Кнез Никола је са својим зетом великим кнезом Петром Николајевићем и његовом супругом, ћерком кнежевом, био примљен у Гачини од руског цара и царице, које је известио о намераваној женидби својега сина Мирка.

— **Криза у Бугарској**. Оставка кабинета није још примљена. Као људи који би могли преузети владу спомињу се Гешов и генерал Петров, али је још најпоузданије да ће владу опет саставити Каравелов. У том случају наступила би само реконструкција старог кабинета. Каравелов је, држи се, једини човек, који би и са данашњом већином у Собрању могао радити, јер иначе би се морало распустити ово собрање и расписати нови избори, а то би могло изазвати нереде у земљи. Осим тога чини се да би једини он могао опет започети с париском банком преговоре у тешком питању зајма.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 7 децембра 1901.

— „**Трговачке Новине**“ лист Српског Трговачког Удружења у Новом Саду изишле су у среду, и то број за углед. Редовно ће почети да излази тек од почетка нове године. На првом месту је врло озбиљан и зрео чланак, у ком се каже, да ће задатак „Трговачких Новина“ бити: да заступају интересе и прате рад српске трговине, индустрије и заната; да доносе стручне чланке и расправе о српској трговини, индустрији, занатима и народној привреди; да доносе извештаје с разних домаћих и страних новчаних и трговинских пијаца; да заступају интересе и да прате рад српских новчаних завода; да доносе стручне чланке и друге радове, који могу да послуже српској трговачкој омладини за што боље стручно образовање. После овога има још четири чланка, које ће наши трговци, занатлије и привредници с великом коришћу прочитати. А за тим су вести и белешке, у којима се јавља о различитим привредним и друштвеним установама и покретима. На крају су извештаји с новосадске, будимпештанске, бечке и београдске пијаце. Колико се по овом броју за углед може судити, овај ће лист испунити знатну празнину у нашем привредном раду и послужиће нашим трговцима и занатлијама у сваком погледу. С тога се надамо да ће српски трговци и занатлије умети потпомоћи овај ваљани лист, јер тим ће користити не само овој установи него још више себи. Лист ће излазити средом сваке недеље, а претплата му је на годину 8 К или 10 динара. Трговачки помоћници добијају лист у по цене, а сви чланови бесплатно. Уредник листа је секретар Удружења г. Милан Поповић, а штампа се у штампарији Ђорђа Ивковића.

— **Промене у гарнизонирању нашег домаћег пука**. У дислоцирању ц. и кр. 6. пешадијског пука извршиће се на годину промене. 1., 2. и 4 батаљон тог пука, који су до сада заједно са штабом гарнизонирали у Будимпешти, на пролеће ће отићи из Будимпеште. Први и четврти батаљон ће отићи у Беч са пуковнијским заповедником Биковским, а други батаљон долази овамо у Нови Сад, а место њега овдашњи 3. батаљон иде у Беч.

— **Новосадско немачко певачко друштво „Фросин“** приређује под управом свог коровође Емануила Драгуна други дан римског Божића у гостионици код „Три Круне“ концерт с игранком. Улазница од особе 1 Круна. Музика ц. и кр. 70. пешачке пуковније. Почетак у 8 сах. у вече.

— **Сликарска изложба**. Академски сликар г. Јухас изложио је у овдашњем Мајерову „Гранд хотелу“ у П. спрату под бр. 4. већи број својих слика, сликаних масном бојом. Те слике су и на продају. Изложба је отворена од 7. (20.) до 13. (27.) децембра о. г.

— **Становништво и Српство у Великој Кикинди**. „Привредник“ доноси ову вест: „С пријатељске стране добисмо статистику великокикиндског становништва, која је изишла у једном мађарском листу (у којем нашем листу таке је ствари тешко наћи, јер ми морамо да пратимо догађаје у Трансилванији и Нигдинији) и са жалошћу видимо, како ова највећа српска опћина јадно напредује према броју несрпског становништва.

Ево те статистике, па нека она говори.

Становништво Велике Кикинде износи укупно 24·843 душа. Од ових је православних 13.808, католика 9 699, евангелика 203, реформата 269, унијата 7, мојсијеваца 777, и разне остале вероисповести 78. Православни се за прошлих година умножили са 601 душом, а католици са 1132. Број православних је дакле са 4.5%, а број католика са 13% порастао. Према томе од укупног броја становништва сачињавају 55.58% православни, 39% католици, чивути 3%, остале вероисповести 2.42%.

Ну највећа жалост нам је то, што, као што нам је познато, В. Кикинда и околина у погледу материјалног благостања још горе стоје. Боже мој! У В. Кикинди има легија свештеника и учитеља српских, па да ли они знају за стање свога народа и ако знају, шта они кажу на то? Па онда, осим ових сталежа има доста и друге интелигенције, па да ли и ова помишља кад, да је напредак појединих народа прво и прво дика и поност интелигенције тога народа, а пропадање народно такође прво и прво срамота тих

„За неког доктора“ — одговорим ја онако преко воље.

„Ето видиш, сирота девојка па већ удата, и то још за доктора“, примети Савићка.

Радмила и ја одемо у башту да се и нас две проразговарамо. Ала смо и биле веселе! Па зашто и не? Маме се за нас брину, ми не морамо.

Певале смо све се орило, па играле, скакале, трчале по стазама. Најпосле се оне опросте и оду на пустару. Тако је то дневно бивало, а и могло је бити, пролеће је, нема баш тако много пољске радње. Кад је наступило лето, беше ужасно много посла, јер је жетва приспела. Сад се већ нисмо тако често састајали.

Једног дана мама почне за вечером тати говорити, како једва чека да се посао сврши.

„А зашто? — запита тата.

„Наумила сам да одем са Душинком у Беч или у какво купатило“.

„Да јој тражиш мужа?“ запита тата иронично.

„Баш си ти отац! Душинка ти је десета брига. Зар ти мислиш да се тамо не може наћи? Ето Смиља Поповићева се удала за једног доктора, и тог је нашла у Бечу, баш у Бечу кад је била код своје тетке; тамо је и он као медицинар био у стану“.

„Шта мислиш, Душинка, јеси-ли и ти вољна с мамом у лов?“

„Нећу, тата“. — одговорим увређено.

„Још и дете буниш, мало што си ти небрига!“

„Али ја то забрањујем!“ повиче тата љутито.

Мама ућути, а види се да о нечем премишља, устане и оде у своју собу. Тата и ја смо остали још дуго причајући, а пошто је било већ доцкан, одемо и ми да спавамо. Тог целог лета била је мама тужна и нерасположена. С дана на дан све блеђа и често се тужила да је глава боли. Али Беч и купатило никад није споменула. Тата позове лекара. Добије неке лекове но ти јој нису помогли. Једног дана мати се подуже разговарала са лекаром и овај саопшти тати да мора мама ићи куда да промени зрак, а још би најпре саветовао какво купатило. Тата пристане. Онда сам се ја тек забринула, мислила сам да је заиста болесна, па ме је потресло. Кад је већ требала поћи рече тата: „И Душинка је нешто блела, требала би и она самном ићи“.

„Душинка је здрава, она ће код куће остати“.

„Али за Бога, како ће само дете остати?“

„Разговарао сам се са Савићем, Душинка ће за то време код њих бити“.

Е, онда сам тек видела шта је моја мама имала на уму. Па још кад сам опазила да ће и моју слику понети, знала сам све. Она ће о мени причати, чим се са којим младим човеком упозна, па ће му онда и слику показати. Дође дан; моја мама отпутује, а ја истога дана одем на пустару Савићевима. Радмила ме једва дочекала. Моја ми мама често пута писала, али као да јој се тамо није допадало. Сигурно није било младих људи. Једном ми писала да мора ићи неком професору у Беч. Оде и у Беч. Ту је сад већ боље било, писала ми је да ће остати шест недеља. Па и треба, младожења се тек не може наћи за шест дана. А још шта више наручила јој беше и Савићка да тражи једног и за Радмилу. Ми смо отуд знале, што смо опазиле да и Радмилине слике нема, а гђа Савићка је свако мамино писмо са чежњом чекала. Радмила и ја смо се једног дана биле растужиле, рекла нам је гђа Савићка да ће доћи Радмилин брат од тетке, који беше надначелник. Знале смо, да морамо бити озбиљне и мирне, а то је нама тако тешко било. Гђа Савићка нам непрестано говорила, како треба да се понашамо. Дан, који смо желеле да што даље остане, дође. Ми смо биле у девојачкој соби и облачиле се и тек што смо готове биле, гост дође. Поздравио се са свима па онда пружи и мени руку и прикаже се. Ух, ала сам била несретна, заборавила сам му име своје рођ. Ето васпитање, које су ми улевале mademoiselle Mary, mademoiselle Sylly и све друге! Премишљала сам, да-ли доцније да му кажем, а нисам знала да-ли то има смисла. Оћутим.

Пре вечере биле смо у башти; онда сам га ја тек боље опазила. Беше танак, висок, црнпураст, а не беше баш ни тако стар. Било му је ваљда тридесет година, тако сам ја бар мислила. Радмила му причала много, и ја нисам ћутала, а све Бог те пита шта. Да нас је чула гђа Савићка или моја мама, те би се живе искидале. Од једанпут ме запита подначелник: „Гђице Милинка! које цвеће највећма љубите? хте' бих да Вам узаберем“.

„Свако — одговорим ја — али мени није име Милинка, већ Душинка“.

„Нисам разумео кад сте ми рекли при приказивању, а мени се учинило као да вас Милинком зваше Радмила.“

Радовала сам се што је мислио, да сам му име рекла; дакле није био опазио моју забуну. Неколико дана смо се тако провађали, јер је он дошао Савићевима да проведе допуст. А узео је зато допуст, јер је добио упражњено место поджупанско. Јако сам му се допала, а и он мени. Питао ме једног дана, би-ли се удала за њега. Ја му нисам ништа одговорила, него сам рекла Радмили, а она њему. Саопшти он своју намеру Савићевима и они оду тати. Тата није био противан. Обећао му је ћерку и добар мираз и тако се ми веримо.

ЛИСТАК.

Брижна мама.

Било ми је онда седамнаест година; а била сам велика брига своје маме. Седамнаест година, а још ни једног просиоца! Зар је то шала? На селу смо били поред свих придика маминих, јер се тата није дао ни осолити да мане своје добро за љубав једног младожење, којег би мама у вароши сигурно нашла. О, сирота моја мама! баш се бринула. Ја бејах још ужасно детињаста, а тата немаран, па на њу спала сва брига. Придиковала би с дана на дан, само да се опаметим. Али то све ништа није помагало, ја остала онака иста.

У нашем селу је имао татин један пријатељ пустару, па је становао са својом породицом на пустари. И он је имао ћерку, која ми пријатељица беше, мојих година. „Како ће се тек та удати?“ рекла је често моја мама.

Како смо често једни код других одлазили, то су наше брижне маме вазда заједно биле. Једном опет кад се састану почну говорити о ћеркама.

„Ја се скоро бојим и помислити да је мојој Душинки већ седамнаест година“ — отпоче моја мама.

„Тако и мојој Радмили“.

„Наговарам мога мужа да одемо у варош или да више путујемо, јер ту се праве познанства са младим људима, но он неће ни да чује“.

„Та шта ми кажеш слатка! Као да се договорио са мојим мужем!“ узвикне гђа Савићка.

„Је ли, Душинка — окрене се моја мама мени — за кога се оно удала Смиља Поповићева?“

ученијих стележа. Или је можда српска интелигенција изнимно рођена, да само у прочељу седи и заповеда, а дужност за рад на унапређењу народном у сваком погледу да не спада њој у задњу?..“

— **Бан о јавности пакрачке препарандије.** У седници саборског прорачунског одбора од 1. (14) о. м. питао је нар. заст. Ђура Милекић, да ли је решено питање о јавности српске мушке учитељске школе у Пакрацу. На то је питање бан грof Куен Хедервари — по извештају званичних „Народних Новина“ — одговорио, да је „прошле године било у том погледу нерешено више питања, која су међутим, осим једнога, до сада сва решена. Сада се само има још решити ствар о председништву испитне комисије, па када се то збуде, онда ће се тај предмет моћи коначно привести крају“.

— **Загребачке Српкиње за шегрте.** Српски девојачки интернат у Загребу славио је на Ваведеније своје крсно име. Том приликом сакупиле су управитељица, префектица и питомице интерната 30 круна за сиромашне шегрте, који полазе у свет на занате. Поред њих дала је једна Српкиња, која неће да јој се зна за име, сама 30 круна на исту сврху. Ово је леп знак племенитости и доброг схваћања овог корисног покрета да се што више даровите српске деце пошаље на корисне занате.

— **Друштво за потпомагање сиромашних Срба великошколаца из Босне и Херцеговине** у Бечу држало је 7. децембра 1901. своју II. главну скупштину. Из извештаја друштвене управе дознајемо, да друштво има 101 члана (1 оснивача, 31 помагача, 58 приложника и 11 редовних чланова). За скупљање чланова и ванредних прилога стекли су заслуга ови Срби родољуби: Д. Плавшић у Високом, Л. Л. Јовановић у Броду н. С., П. Дрљача у Бос. Новом, Н. Димић у Бугојну, проф. С. Г. у С., Ристо Перин у Невесињу, гимназијска дружина Српска Узданица“ у Нишу. Члан др. Арамбашин у Сњету послао је друштву 10 круна, да почасти благу успомену покојног А. Матачића у Шибе ику, а администрација „Дубровника“ наменила је друштву 35 Кр., скупљених на свадби С. Синобада у Книну. Скупштина је изразила устајањем с места своју захвалност споменутим дародавцима (поклици: Живели младенци!“ По извештају благајнице ушло је од кад је друштво почело радити (24. септембра 1901.) до 7. децембра 1901. од чланарине Кр. 410·40

од ванредних прилога . .	„ 168·23	
У истом размаку времена . .		Кр. 578·63
издато је на припомоћи	Кр. 450·—	
на канцеларијске трошкове	„ 80·78	„ 530·78

Преостаје дакле у благајници вишак од Кр. 47·85

Ово преко потребито друштво нека је и овом приликом препоручено родољубљу и дарежљивости сваког брата Србина. Адреса: Wien I. Universität.

— **Руски језик у српским средњим школама** „Трг. Гласник“ јавља: „По најновијим изменама и допунама у закону о средњим школама, а који се ово дана претреса у Народној Скупштини, уводи се и руски језик, као обавезан предмет. Уверени смо, да ће ова новина у зак. о средњим школама обрадовати свакога без разлике, јер ће наш подмладак стећи знање једног језика више и то језика сродног, који се с тога лако учи; а уз то помоћу њега биће отворен пут за лако изучавање руске књижевности, која је врло богата у сваком погледу, и која већ у толико интересује и остали образовани свет.“

— **Избијен бивши министар.** У Београду се сад много говори о једној афери, која се десила 5. (18.) о. м. између Александра В. Ђорђевића, писара министарства просвете, и бившег фамозног министра просвете Павла Маринковића. Ђорђевић је на улици исћушао Маринковића, који је увредио Ђорђевићева оца, бившег министра-председника Владана Ђорђеваћа. Маринковић је из револвера двапут пуцао на Ђорђевића, али га није погодио, него је ранио једно дете, које је туда пролазило.

О овој афери доносе „Београдске Новине“ ово:

„Афера између г. Павла Маринковића, овд. адвоката и народног посланика, и г. Александра Вл. Ђорђевића, писара министарства просвете, узбунила је синоћ и данас престоничке духове, а велика је срећ, што афера није дош а до праве несреће. Ми ћемо овде објективно изнети развој и ток ове афере. Г. Маринковић је у „Дневнику“ од 1. децембра изнео писмо, које је сам и потписао, и у писму се налази и овај пасус:

„У писму што вам га је у броју од среде упутио (Г. д-р Владан) одриче се он својом познатом разметљивошћу, кад је ван опасности или на власти, застарелости, чега се по закону одрећи не може и нуди ону своју кућу, за коју зна да му је нико не би примио, нити би се ко честити у њу уселио“.

Како је г. Ал. Вл. Ђорђевић обитавалац те куће, то се он нашао на овај пасус увређен, те је послао сведоке г. Маринковићу, и то артиљерискога капетана г. Драг. Т. Николајевића и арт. поручника г. Јевр. Јев. Поповића. Г. Маринковић је изабрао себи сведоке и то арт. мајора г. Душана Киклића и г. Драгољуба Антоновића, заст. друштва „Норд Бритиш и Меркантиле.“ Сва ова господа су се састала прекјуче (4. о. м) у „Гранд Хотелу“ и већаху о овој ствари, али не дођ ше ни до каква резултата. Заступници г. Ђорђевића су тражили за свога клијента задовољење, стојећи на гледишту, да је наведени пасус увреда, али су заступници г. Маринковића били уверења, да у спорноме пасусу нема увреде. И тако су се разишли, јавивши писмено својим клијентима резултат преговора. Оваким исходом ствари није био г. Ђорђевић задовољан, те је синоћ напао на улици г. Маринковића, опаливши му два шамара. Но г. Маринковић се при томе бранио револвером, испаливши д а метка, али г. Ђорђевића није погодио, него је лако ранио једнога обућарског шегрта“.

Новости са стране.

— **Јак земљотрес у Загребу.** У уторак после подне иза 3 сата задесио је Загреб доста јак земљотрес, због кога је у грађанству завладала велика страва. Први јак ударац био је вертикалан, а потрес иза њега валовит у правцу од североистока према југозападу. Потрес је трајао у свему 5—6 секунада. У 4 с. 18 м. био је опет мањи потрес. Све то било је праћено подземном страшном тутњавом. С многих кућа падали су црепови, а с неких и димњаци. У собама је падао малтер, а собни намештај се љуљао и с ормана су падале ствари. Најјаче се осећао потрес у становима на другом и трећем спрату. На неким старијим кућама попуцали су и зидови, али ипак нема велике штете. Исто тако није на сву срећу било ни људских жртава. Људи су престрављени из јавних локала и својих кућа побегли напоље. Највећа страва завладала је по школама, особито основним, где су деца хтела од страха да кроз прозор скачу. Поред свега зла Загреб је сретан што га није задесила онака несрећа као 1880. г. И из оближњих места загребачке околине јављају за слабије земљотресе.

Ноћу од среде на четвртак осетио се опет земљотрес. У среду од 4. сах. по подне па до 5 сах. у зору четвртка поновио се земљотрес пет пута. Најжешћи беше земљотрес ноћу од среде на четвртак у 10 сахати. Највећи део становништва тада се тако уплашио, да је истрчао на улицу. Један део становника није се смео да врати целу ноћ у свој стан и провели су ноћ на пољу. У 5 сах. у јутро био је опет јак потрес. Срећом није било штете ни у људском животу, ни на зградама. Становништво загребачко врло је узнемирено, и боји се, да ће бити јачег земљотреса.

— **Почасни доктори бечке технике.** Професорска колегија бечке технике закључила је у среду на својој свечаној седници једнодушно, да за почасне докторе техничких наука изабере надвојводу Рајнера и аустријског министра просвете Хартла. Овај ће се избор поднети крању на потврду. Надвојводи Рајнеру предаће се докторска диплома месеца фебруара 1902. приликом златних сватова надвојводиних.

— **Рендгенове зраке у служби поште.** Од неког времена употребљава вргентинско врховно поштанско звање у Буенос-Ајресу да с помоћу њих пронађе да ли у препорученим писмима има криумчарених ствари. У току једне недеље конфисковале су власти криумчарених скупоцених ствари у вредности од пуних 100.000 марака, и то: златних сатова, ланаца, прстења и др.

— **Један указ кинеског цара.** Руском листу „Новоје Времја“ саопштава његов извештач из Пекинга врло интересантан указ кинеског цара из 1897. год., који у верном преводу са кинеског овако гласи:

„Ја свети и безгрешни син неба, самодржац и једини власник земље од четири мора, разума и славе. Отац сунца, стриц месеца и братучед звезда. Господар свију срдаца и живота. Водилац мисли на земљи и небу. Заштитник ветра. Недостижни виртуз заповедничког бубња. Милостиви отац оних, који страдају и послушних, а гром који казни непослушне. Хранитељна палма понизних. Лав и орао власти. Изназалач огња, ножа, бича, туча, порцелана, чаја и киселог купуса. Високопоштовани, паметни и најпаметнији генерал храбрости, милости и врлине. Цар Кине, Монголије и Манцурије. Јединствени управитељ од 100.000 година Кнјаз Нанкинга. Главна аждаја неизмерног двора аждајиног. Зидар кинеских планина од створења света до данас, и т. д. и т. д, полажући моју свемилостиву ногу на главу мога првог мандарина и министра, приказајући му мојим мачем моју жељу — Кинезу Чон-Хану нашем корисном псу и слузи, дарујем 31 ударац бамбусом по табанима“.

— **Прогањање Пољака у Пруској.** Пруска влада забранила је свима пољским удружењима у рајнсковестфалском индустријском подручју, да се на својим скупштинама служе пољским језиком. Расправе се морају водити на немачком језику. То је само наставак оне насилне германизације, која се проводи на свим линијама.

— **Лордови на оптуженичкој клупи.** Лорд Дуглас, један од првака енглеске аристократије, морао је да изиђе пред суд. Лорд је са више њих терао спекулацију са аустралским вредносним и хипотекарним папирима, тако да је дошао у конкурз са једним милијоном пасиве. С њим заједно седи на оптуженичкој клупи 5—6 лордова, који радо играју на берзи на штету части.

Изјава.

Пошто су г. г. Сава Стојковић и Филип Михајловић као сведоци г. Косте Брадваровића у његовој афери с г. Јанком Перићем због увреда нанесених г. Перићу у бр. 271. „Заставе“ изнели два записника те афере у бр. 274. „Заставе“, дужни смо као сведоци г. Јанка Перића да са своје стране прикажемо, како је ствар текла.

Ми смо дана 17. децембра око $11^1/_2$ сах. пре подне дошли у уредништво „Заставе“, изазвали г. Брадваровића на поље, у намери да с њим на само говоримо, и казали смо му за што смо дошли. Ми смо морали с г. Брадваровићем да разговарамо на само, а нисмо могли знати да-ли г. Брадваровић има своју собу у уредништву. Ако он има своју собу од њега је био ред да нас позове тамо. Толико да се оградимо против лекције једног самозваног учитеља пристојности и учтивости! Г. Брадваровић одговорио је да у $12^1/_2$ сах. дођемо у његов стан. Ми смо у одређено време дошли и г. Брадваровић казао је сасвим кратко да ћемо се у $8^1/_2$ сах. састати с његовим сведоцима, али нам није казао ко ће бити ти сведоци. Нама је оставио да изаберемо место састанка и ми смо изабрали „Белу Лађу“. Г. Брадваровић ће се ваљда сетити да смо га ми одмах ту запитали да-ли он преузима одговорност за чланак у ком су изишле оне увреде као писац или само као одговорни уредник или ће казати писца. Он на то није ништа одговорио, него нас је једноставно упутио на своје сведоке.

У $8^1/_2$ сах. дошли смо „Белој Лађи“ и нашли смо тамо г. г. Саву Стојковића и Филипа Михајловића, с којима до тада нисмо били познати нити у опште у каквом дотицају. Они су нам се јавили као сведоци г. Брадваровића и ми смо отишли у посебну собу да с њима расправљамо о ствари. Пошто се оно што смо ми тражили није никако слагало с оним што су тражили они, ми смо саставили и потписали заједнички записник, у ком је једноставно констатовано што су обадве странке тражиле. Питање је остављено отворено и за други дан заказан је у 1 сах. после подне други састанак, на ком се имало о решењу афере даље расправљати. Према томе не стоји она тврдња г. г. Саве Стојковића и Филипа Михајловића у њихову једностраном записнику да је на првој седници **решено, утврђено** или **закључено** оно што су они тражили. Свако се може о томе уверити из заједничког записника. Тамо је напросто наведено што је ко тражио, а није закључено ништа.

После тога обавестили смо ми г. Јанка Перића о резултату овог састанка. Тек тада дознао је г. Перић ко су сведоци г. Брадваровића. Он је онда изјавио да не може пристати да г. г. Сава Стојковић и Филип Михајловић воде његову аферу части као противнички сведоци. Пре свега упозорио нас је као на главни разлог на чињеницу да је г. Сава Стојковић лично заинтересован против њега судском парницом. А осим тога рекао је да не може допустити да именована господа траже против њега суд части, који би на њихов захтев имао да реши да ли је г. Перић „satisfactionsfähig“. (Г. Стојковић у први мах није погодио ни како се то зове, него је рекао „sacionsfähig“).

Ми смо 18. децембра дошли у одређено време на састанак и ту смо изјавили да нисмо овлаштени водити даље преговоре с именованим сведоцима г. Брадваровића, поглавито с тога разлога што је сведок г. Сава Стојковић лично заинтересован судском парницом против г. Јанка Перића, него тражимо да г. Брадваровић именује друге сведоке. Пошто су сведоци г. Брадваровића изјавили да они не пристају на то, него су хтели да се упуштају у решавање афере, у што ми после горње изјаве никако нисмо могли ући, ми смо саставили и потписали пред њима своје очитовање, у ком је наведена ова наша изјава. То очитовање хтели смо да дамо и њима, али они га не хтедоше примити. С тога смо се морали удаљити, а они су остали да саставе свој једнострани записник. Из тога се види да се ни ми ни г. Перић нисмо уклањали никаквом решењу ове афере, па ни суду части.

Поново изјављујемо, да би у име г. Јанка Перића у свако доба били готови на давање сваке задовољштине, тим више што је г. Јанко Перић резервни официр, против кога до ове афере нема никакве пријаве ни истраге у погледу његове части, па је већ према том свом друштвеном положају у свако доба квалификован за давање задовољштине.

Нови Сад, 20. децембра 1901.

Јован Бањанин
Милан Поповић.

НОВИЈЕ.

Цариград, 6. децембра. Турски листови тек сад пишу о критском питању, па кажу да су сигнатарне силе берлинског уговора дале уверење турској влади, да ће сачувати суверена права Турске на острво.

Хаг, 6. децембра. Кригер најодлучније побија вести да европски и афрички бурски вође преговарају о миру. Он одбија све преговоре мира који бурским државама не дају потпуну независност. Положај Бура на бојишту држи за повољан.

Лондон, 6. децембра. Енглеска либерална странка примила је с великим задовољством глас да лорд Розбери опет ступа у активан политички живот.

Њу-Јорк, 6. децембра. Према полуслужбеним вестима судећи избиће наскоро непријатељства између Колумбије и Венезуеле.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(РЕД ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА.)

У суботу, 8. (21) децембра, по други пут: **„Фромон и Рислер“.** Драма у 5 чинова, с предигром написали А. Доде и А. Бело, превео М. Р. Поповић.

Трговина.

Нови Сад, 7. децембра 1901.

Цене су биле:

Жито старо прве каквоће	— —	16 К 40	— п
Жито старо друге каквоће	—	15 „ 60	— „
Зоб — — — — — — —		11 „ 60	— „
Печам нови — — — — —	—	11 „ 80	— „
Кукуруз стари окрњен	— — —	10 „ 40	— „
Кукуруз нови окрњен	— — —	9 „ —	— „
Кукуруз нови у клипови	— —	7 „ —	— „
Пасуљ бели — — — — —	—	13	— „
Пасуљ жути — — — — —	—	12 „ 40	— „
Вика — — — — — — —	—	16 „ —	— „
Мухар — — — — — — —		3 „ —	— „
Проја — — — — — —		9 „ —	— „
Буна — — — — К.		130 —	— —

Све од 100 клгр.

Огласи.

Изашло је

У Цегледу

Владислава Унгварија

подробни каталог о његовом 340 јутара великом винограду и школи за воће, као и његовој винарској радњи и разашиље се бесплатно и са плаћеном поштарином. Цена новом вину, које је његов производ и које је двапут претакано, од 18 фор. на више. Са бурадима могу послужити.

Траже се препродавци.

472 2—5

Ко крсно име слави томе и помаже!!!

зато купујте дописне карте са ликовима српских просветитеља у бојама од

Д. ЦЕКИЋА

Загреб — Гундулића ул. 17. — Загреб

П. г. трговци и препродавци пожурите са наруџбама: На велико продају **Браћа М. Поповић, Нови Сад.**

473 3—5

ВЕЛИКИ „КРАХ“!

ЊУ-ЈОРК и ЛОНДОН не поштедеше својим производима ни копнене државе Европе. Већ се наша фабрика сребра која продаје своју читаву количину уз незнатну одштету свосвих радних сила. Ја сам овлаштен извести овај налог, те доћаваљам свакоме следеће предмете уз незнатну своту од само 6 фор. 60 новч. и то:

6 финих столних ножева са енгл. дршком,
6 америк. патент. сребрних виљушака у једном комаду,
6 америк. патент. сребрних кашика за супу,
12 америк. патент. сребрних кашика за каву,
1 америк патент. сребрну кашику за вађење супе,
1 америк. патент. сребрну кашику за вађење млека,
6 енгл. Викторија подложних зделица,
2 красна свећњака,
1 цедник за чај,
1 фино сивало за шећер

42 ком. укупно само фор. 6.60

Ова 42 предмета стајала су пре 40 фор., док сад стаје само фор. 6 60. Американско патент сребро је скроз и скроз бели метал, који 25 година држи лице правог сребра, за што се јамчи. Најбољи је доказ, да овај глас није НИКАКВА ОБМАНА обвезујем се јавно, свакоме коме се не допада, без сваке даље препирке уплаћен износ повратити; с тога нека нико не пропусти згоду, да не набави ову красну гарнитуру, која је особито

красни дар о божићу, о новој години, о венчању и о свакој другој прилици

те је потребна у сваком добром кућанству.
Добива се једино код

А. ХИРШБЕРГА,

извозно складиште американскога патентираног сребра.

Беч, II. Rembrandstrasse 19/XV

Разашиље се уз поузеће или предплату износа.

Прашак за чишћење 10 нов.

Једино право са овим заштитним знаком

АМЕРИК. ПАТЕНТ

Извадак из признаница.

Молим још једну патент. среб. гарнитуру послати, пошто сам са приом потпуно задовољан.
Петеренец, п. Дрље, Хрватска.
Иван Хорватић жупник.

Пошиљку примила, те сам веома задовољна; молим још једну такову гарнитуру за 6 ф. 60 нов.
Колошвар.
Бароница Банфи.

Пошиљку примио, те сам с истом веома задовољан; па Вас молим да ми још једну такову пошаљете.
Бозовић, Угарска.
Алекс. Керестес, вел. судац.

Примио сам у реду пошиљку и баш свих 42 комада, задовољан у свему, не може бити корисније. Уздам се, да ће и други следовати моме примеру и баш ћу свакога обавестити.
У Столину, 9. листопада 1899.

414 10—10 Др. Антон Вуїовић, жупник.

„Grilby“ тампањер. 456 2—4

Штампарија

и

књиговезница

ЂОРЂА ИВКОВИЋА

у НОВОМЕ САДУ,

у дунавској улици, у сопственој кући

снабдевена

са шест машина, које креће гас-мотор,

а обновљена знатно

са најновијим модерним словима

и украсима

израђује наручбине **најлепше,**

најбрже и по цени

489 2—5

јефтиније него игде.

Накит за Србе, Српкиње и Српчад!

Дар за крсно име и божићне празнике.

Једна гарнитура српског накита

1 пар дугмета за маншетне
1 брош — — — — — —
1 игла за краватну — —
1 медаљон — — — — —

1 пар дугмета за маншетне
1 брош — — — — — —
1 игла за краватне — —

Са ликом православних светитеља по најстрожијем пропису православља; на **најфинијем ватреном емајлу** (Feuer-Email).
Са верним сликама по фотографија српских великана у **симил-емајлу**.

Свега: 2 пара дугмета за маншетне; 2 броша; 2 игле за краватне, и 1 медаљон, шаље се франко (плаћена) поштарина **повуком** (per Nachnahme) за **Круна 4.80.**

За горњу гарнитуру може се по вољи изабрати

Од светитеља: св. Сава; св. Арханг. архистр.; св. Јован-пустињак; св. Никола; св. Стеван; св. Ђорђе; св. Димитрије; св. Василије (нова година); св. Петка; Мајка божија са Христом у жутој изради или арапска.

Од срп. великана: Др. Св. Милетића; Змај-Јову; Бранка; Бранков споменик на Стражилову; Вук-Караџића; Ђуру Јакшића; Воју Илића; Љубу Ненадовића и Милорада Шапчанина.

Скрећемо пажњу на нашу израду православних икона са масном бојом на платну по најстрожијем пропису прав. цркве. — **Наша је израда само вештачка**, а цене су јој ипак врло умерене. — Примамо се израде (моловања) православних цркава и шаљемо своје раднике — вештаке (академце Чехе), који су посвећени искључиво изради православних икона — на лицу места.

У нашем сликарском ателу израђујемо и портрете верно на фотографија са масном бојом на таковзваној „сребрвеј-бронз хартији“. — Ово је најновија повост на пољу сликарске вештине, а цене су врло малене. — Уз фотографију ваља послати тачан опис, какве је боје: коса, обрве, бркови, брада, очи, лице, хаљина, краватна, блуза, брош и т. д. — Цена портретима према величини:

Центиметра:	13×18,	21×26,	36×43,	50×60
Круна	10.—	14.50	22 50	28.—

И ова се роба продаје **само за готово — повуком** (Nachnahme).

Адреса: 482 2—3

SÜDÖSTLICHE EXPORTGESELLSCHAFT

GABLONZ a. d. N. BÖHMEN.

Тражимо отмене и вредне заступнике!

Добрих сатова јефтино

са 3-годишњом писменом гаранцијом разашиље приватним особама

ХАНСА КОНРАДА

творница сатова

157 93—100 и

извозна кућа

у Бриксу (Чешка)

Добар ремонт. сахат од никла 3 ф. 75
Ремонт сахат од чиста сребра 5 ф. 80
Ланац од чистог сребра 1 ф. 20
Сахат будилник од никла 1 ф. 95

Моја фирма одликована је са ц. к. орлом, поседује златне и сребрне изложбене медаље и хиљадама изјава признања

Илустровани ценовник бадава и бесплатно.

КЊИГОВОЂА

вичан једноставном и двоструком књиговођству српско-мађарско-немачкој кореспонденцији, вредан, савестан и поуздан радник, самосталан билансиста, са вишегодишњом праксом тражи себи место, првенствено у новчаном заводу.

Понуде са означеним кондицијама прима Уредништво „Браника“ под шифром **„скроман и вредан“**, које из пријатељства даје и обавештења о личности огласника.

490 2—3

ОБЈАВА

сликарског уметничког завода, који се налази у кући српске православне црквене општине у Новом Саду, главна улица бр. 25.

Част ми је поштованом грађанству, како у месту тако и странцима, учтиво објавити, да сам уз свој сликарски завод отворио и **завод увеличавања слика**, у којем увеличавам са сваке па и најмање и најстарије слике природну величину, како у фотографији тако у креди, акварелу, пастелу и масној боји на „Платино Бромид“-хартији, картону и платну. Ове су слике најзгоднији и најлепши поклон за украс соба, успомену, имендан, Божић, Нову годину и другим томе равним приликама.

Даље израђујем без разлике све у овој струци спадајуће радове на свакој фотографској хартији, порцелану и т. д.

Уједно препоручујем сваке врсте готових оквира, које уз моје слике по свом коштању рачунам.

Пошто сам у својој струци усавршен и по највећим иноземним као и овостраним заводима стручне науке црпио, уверен сам да ћу свако поклоњено ми поверење мојих поштованих муштерија на потпуно задовољство, како најсолиднијом послугом тако и умереним ценама извршити; најпонизније пак молим да ме у свом подузећу као младог почетника оруџбинама потпомоћи изволите.

У том очекивању за све горе наведено јамчи

С отличним поштовањем

485 2—6

Иван Ј. Стојковић
сликар.

Атеље се од 10 пре до 3 сата по подне добро загрева.

Највећи, најлепши, најбољи и **најјефтинији избор** у одеждама, барјацима, литијама, стихарима, завесама, палонима и осталим црквеним утварима налази се само

у стоваришној радњи позлатарске радионице

ЛУЈА ТАУША

У НОВОМ САДУ,

471 5—5

код „златног крста“ дунавска улица (основ. 1883. год.)

Сваки уштеђује свој новац ако моју радњу не презир, а баца га, ако се даје наговорити, те исту мимоиђе.

Као стручњак и произвађач у стању сам, да са свим овима у мојој отвореној радњи налазећим се, а у мојој радионици солидно израђеним срп. православним црквеним предметима са врло умереном ценом послужим.

Стотинама писмених признања.

Услед наступајућих празника сам ове цене знатно смањио. Н. пр. Једна солидна израђена одежда са припадајућим прибором од полусвиленог црквеног дамаста 2 и 3 ctm. широким бортнама и лепом и добром поставом само — — — — — — — — — — — — — — — — — фор. 28.—
Од Лампасо у разним црк. бојама — — — — — — — — — — — — — — фор. 35.—
Брокад трајним златом уткан — — — — — — — — — — — — — — — фор. 35.—
а тако и по цену од 45—100 до 300 фор.

Ствари које се не допадају примам натраг и замењујем другим. **Пресвета Богород. из Русије** са металом кована и позлаћена, са 10 ctm широким позл. оквиром стаје 8 фор. величина 36—42 ctm. **А од кина** сребра урезом украшена и позлаћена из „Иконыи и кіотный магазинъ Ст. Петербург и Москва“ са 10 ctm. широким позлаћеним оквиром, стаје 10 до 12 фор. — величина 40—45 ctm.

Илустровани ценовник па и мустре шиљем бесплатно. Телеграм адреса: **Тауш Нови Сад.**

ЧИКА СТЕВИН КАЛЕНДАР „ОРАО ЗА ГОД. 1902.“

Овај најстарији, највећи, најлепши, најбољи и најјефтинији српски календар доноси у низу одабраних, забавно-поучних чланака 90 уметничко израђених нових слика:

ликова и слика из српских крајева.

Цена је овоме најомиљенијем српскоме календару стара: 1 **круна** у монархији Аустро-Угарској, 1 **динар** у краљевини Србији.

Исти се добити може у Српској Манастирској Штампарији у Срем. Карловцима и у књижарници Арсе Пајевића у Новом Саду.

464 6—10

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

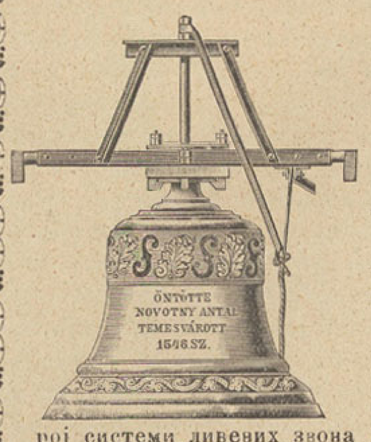

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 кгр. изједначује са звуком по старој системи ливених звона од 408 кгр.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко. 133 19—26

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.